



## تأثیر پذیری پروژه های عمرانی ناشی از تغییرات استراتژی برنامه و بودجه

علیرضا آبدوستی<sup>۱</sup>، حسین هوشنگ<sup>۱</sup>، علی خیرالدین<sup>۲</sup>، امید رضائی فر<sup>۳</sup>

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ساخت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات بروجرد<sup>۱</sup>

استاد دانشکده مهندسی عمران دانشگاه سمنان<sup>۲</sup>

استاد یار دانشکده مهندسی عمران دانشگاه سمنان<sup>۳</sup>

abdousti@gmail.com

### چکیده

از دیدگاه غالب دست اندر کاران، مشکل اصلی در کند بودن روند احداث پروژه های عمرانی، کمبود اعتبارات و عدم تخصیص منابع لازم می باشد. در صورتیکه حتی با تخصیص منابع لازم برای هر پروژه، تغییرات استراتژی برنامه و بودجه یکی از مهمترین مسائلی است که در سطح کلان، روند پروژه های عمرانی را تحت تأثیر قرار میدهد. در این راستا بررسی میزان تأثیر این عامل، موضوعی مهم و اساسی بوده و چه بسا بعضی از پروژه ها به همین دلیل دچار وقفه و رکود شده و علیرغم اینکه در مطالعات اولیه، اقتصادی به نظر میرسیدند، توجیه اقتصادی خود را از دست داده و غیر اقتصادی میگردند. در بسیاری از سالها بخش قابل توجهی از اعتبارات عمرانی فرصت جذب پیدا نکرده و طرح ها و اهداف بسیاری محقق نمیگردند. چنانچه تغییر دولت ها به تغییر استراتژی برنامه و بودجه بیانجامد، شاخص ها و مؤلفه های مؤثر اقتصادی نظیر تورم، نرخ ارز، دستمزدها و... دست خوش تغییر می گردند، و به عدم شفافیت لازم برای سرمایه گزاران و نهایتاً به ایجاد وقفه در طرح های عمرانی و کاهش سرعت پروژه های عمرانی می انجامد. اگرچه آمارهای موجود حکایت از عدم تأثیر پذیری میزان اعتبارات عمرانی در زمان تغییرات استراتژی برنامه و بودجه دارد، اما در عمل به جهت فضای روانی حاکم، جامعه در این برهه از زمان در انتظار تغییر و تحولات جدید می باشد، که منجر به بروز پدیده رکود انتظاری در اقتصاد شده و به تبع آن پروژه های عمرانی دچار وقفه و رکود می گردند. در این مقاله تأثیر پذیری پروژه های عمرانی ناشی از تغییرات استراتژی برنامه و بودجه مورد ارزیابی، تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

کلمات کلیدی: پروژه های عمرانی، توجیه اقتصادی، اعتبارات، استراتژی برنامه و بودجه، سیاست های عمرانی

### ۱. مقدمه و پیشینه تحقیق

در شرایط فعلی جامعه، پروژه های نیمه تمام به عنوان یک مشکل، اقتصاد ایران را با چالش مواجه کرده است. شروع بعضی از پروژه ها مربوط به دهه های گذشته بوده و علیرغم اینکه اعتباراتی به آنها اختصاص داده و هزینه شده است، ولی در دوره زمانی خود بعضاً به دلیل مقارن شدن با دوره پایانی عمر دولتها، یا به صورت ناقص افتتاح شدند و یا به صورت نیمه تمام رها شده و در دوره بعدی دولتها پس از تخصیص اعتبار مجدداً شروع می شوند. در حال حاضر نزدیک به پنج هزار طرح نیمه تمام عمرانی در کشور وجود دارد، که براساس آمار رسمی، هزینه تکمیل طرح های نیمه تمام کشور، رقمی حدود ۷۰ هزار میلیارد تومان است. [۱]

این میزان اعتبار علاوه بر تنگنا های مربوط به تأمین منابع آن، مشکلاتی را نیز به اقتصاد کشور، از بابت امکان تخصیص اعتبار آن و به تبع افزایش تورم، تحمیل می کند.

علیرغم اینکه همه ساله از سوی معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری گزارش های نظارتی در خصوص روند پروژه های عمرانی در سال های مختلف ارائه، و وضعیت پروژه ها مورد ارزیابی قرار گرفته است، ولی به تأثیری که تغییرات استراتژی برنامه و بودجه بر روی پروژه های عمرانی دارند، آنطور که باید پرداخته نشده است.

<sup>۱</sup> دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات بروجرد